

TELEVISIÓ DE CONSUM MASSIU: EL CAS D'“EL COR DE LA CIUTAT”

RESUM

Reflexió sobre els usos lingüístics d'una telenovel·la produïda per Televisió de Catalunya i que s'emet diàriament en la franja de migdies, aproximadament entre tres quarts de quatre i un quart de cinc, a l'hora que coneixem com “de sobretaula”, en base a com guionistes i lingüistes van marcar unes pautes comunes de col·laboració i van “pactar” el tipus de llengua que volien o que pensaven que era l'adequat per a aquest tipus de sèrie: una llengua viva, genuïna, gens encarcarada, col·loquial, familiar i bàsicament pròxima.

ABSTRACT

These are some thoughts on the way language is used in a soap opera produced by Catalan TV (Televisió de Catalunya), which is broadcasted daily in the afternoon – approximately between quarter to four and quarter past, namely the period we know as “after lunch” time. Some scriptwriters and linguists agreed to set common patterns of cooperation and “made a pact” on the language register desired or the one they thought that suited best this kind of series: a kind of language that were living, genuine, not strict at all, colloquial, familiar and, basically, close to people.

El cor de la ciutat és una telenovel·la produïda per Televisió de Catalunya i que s'emet diàriament en la franja de migdies, aproximadament entre tres quarts de quatre i un quart de cinc, a l'hora que coneixem com “de sobretaula”. La sèrie va començar a gravar-se al juny del 2000 i a emetre's al setembre del mateix any. N'enfilem, doncs, la quarta temporada, amb vistes a una cinquena. Aquesta sèrie dels migdies és el dramàtic per excel·lència de TVC. Després d'uns inicis en què la franja de sobretaula incloïa sèries de producció aliena, brasileres del tipus *Dancin' Days*, o britàniques, com *Gent del barri*, als anys 90 es va apostar per crear un producte genuí català, amb unes característiques costumistes que l'apropessin a les sèries britàniques i també amb tocs d'humor o més de “culebrón” sud-americà. Amb aquestes pretensions va néixer l'any 93 *Poble Nou*. El producte va ser acceptat amb entusiasme per l'audiència, de manera que es va instituir la telenovel·la dels migdies de producció pròpia. A *Poble Nou* va seguir *Secrets de família*, i posteriorment va arribar *Nissaga de poder*, molt celebrada. Abans d'*El cor de la ciutat* es va emetre *Laberint d'ombres*, amb un fil argumental bastant rocambolesc i luctuós. Per contrastar amb la sèrie anterior, *El cor de la ciutat* es va plantejar com una sèrie molt familiar i realista, més similar als productes britànics de l'estil *Gent del barri* o *Coronation Street*, sèries de llarga durada amb uns personatges base i uns espais de reunió (bars, cafès, botigues, etc.) en els quals tenen lloc situacions quotidianes, properes a l'espectador. Al llarg de les temporades apareixen i desapareixen personatges, i s'inclouen noves trames o se'n tanquen d'altres. Actualment *El cor de la ciutat* és la sèrie de TVC amb més capítols gravats i emesos, més de 800, i els índexs d'audiència, tot i

que amb alts i baixos, són els de més èxit de totes les sèries emeses fins ara en la mateixa franja. Té índexs equiparables i de vegades fins i tot superiors als programes de *prime time*, és a dir, als programes de vespre-nit.

L'argument es desenvolupa al barri de Sant Andreu de Barcelona, un barri popular, de classe mitjana. La gravació, però, es fa en decorats que simulen un bar de copes, un bar de barri, una perruqueria, una botiga de roba, una pensió, un servei de càtering, etc. Aquests decorats i els dels pisos dels personatges estan instal·lats als platós que TVC té al polígon Pedrosa de l'Hospitalet. Un cop o dos a la setmana, i simultàniament a la gravació de plató, un altre equip grava en exteriors naturals al barri de Sant Andreu.

Als inicis de la sèrie, guionistes i lingüistes vam marcar unes pautes comunes de col·laboració i vam "pactar" el tipus de llengua que volíem o que pensàvem que era l'adequat per a aquest tipus de sèrie: una llengua viva, genuïna, gens encarcerada, col·loquial, familiar i bàsicament pròxima. Sobre aquesta pretesa entesa entre guionistes i lingüistes (sempre hi ha serrells que no acaben de quadrar) s'escriuen els guions. Aquests guions arriben al lingüista, que els modifica intentant sempre que el resultat final sigui que la llengua que arribi als espectadors sigui una llengua "normal": amb això vull dir que la sèrie no ens "faci mal d'orella", que flueixi, que la llengua

Núria Comas.

emprada sembli realment llengua oral, no escrita. Per tant, intentarem evitar, per exemple, les combinacions de pronoms formals que no formen part del registre col·loquial (de l'estil “els ho donaré”). Acostumem a trobar en els guions problemes ortogràfics sense més transcendència, però sovint corregim calcs del castellà pel que fa a sintaxi, bàsicament, i construccions complicades. Els lingüistes també mirem de simplificar les frases, fer-les més entenedores i properes. Pel que fa al lèxic, tendim a moderar l'ús de castellanismes. Com a lingüistes som conscients que la llengua viva n'inclou moltíssims, i la tendència dels guionistes és incloure'ls sistemàticament. La nostra feina és destriar els que formen part gairebé del nostre subconscient –*buenos* i *vales*–, que són, segons els nostre criteri elements gens nocius per a la salut del català i, per tant, no preocupants perquè no afecten l'estructura interna de la llengua, d'altres elements que no aporten cap component enriquidor a aquesta col·loquialitat santandreuenca.

Aquesta col·loquialitat tan buscada és aconseguida gràcies a la feina esforçada de guionistes amb la col·laboració posterior de lingüistes, que modestament crec que cohesionem i unifiquem lingüísticament i estilísticament el producte, i a l'adaptació última que els actors fan dels diàlegs que se'ls assignen. Segons la perícia dels actors, la seva experiència i sensibilitat, hi ha resultats brillantíssims, com és el cas de la interpretació del personatge de Peris a càrrec de Pep Anton Muñoz, que és creador de l'univers del personatge que interpreta.

La coincidència d'èxit d'audiència i qualitat televisiva i interpretativa a *El cor de la ciutat* no s'acostumava a donar en altres cadenes anteriorment (encara tenim casos flagrants com *Ana y los siete*) però l'exemple de TVC i els dramàtics de qualitat, amb guions notables i resultats exitosos, s'ha estès a l'àmbit estatal, on tenim sèries, d'emissió no diària en aquest cas, força dignes, com *Siete vidas* a Tele 5 o *Aquí no hay quien viva*, a Antena 3.

La familiaritat que emana dels diàlegs d'*El cor*, la seva proximitat, l'han fet el producte de consum amb més èxit a TV3 en els seus anys d'existència. Que sigui una sèrie de consum massiu penso que no rebaixa la qualitat del producte, qualitat que es demostra en el fet que eminents pomes de la literatura catalana creen aquest món de ficció, i actors excel·lents s'avenen a interpretar-lo.

* Assessora lingüística del Departament de Dramàtics de TVC.